

## PROLOGAS

Prie toliau pateikto Pasakojimo pridėtame dokumente daktaras Heselijus yra surašęs gana detalias pastabas su nuorodomis į savo Traktatą minėtame rankraštyje nušviesta keista tema.

Šią paslaptinę temą daktaras Traktate nagrinėja su sau būdingu išmanymu ir įžvalgumu, nepaprastai tiesiai ir glaustai. Veikalas greičiausiai sudarys atskirą to neeilinio mokslo vyro rinktinių raštų tomą.

Kadangi raštuose vieną nagrinėjamų atvejų skelbiu tiesiog siekdamas sudominti juo „pasauliečius“, niekur neužbėgsiu už akių su tais įvykiais susijusiai išmintingai damai; taigi deramai apsvaistę klausimą, apsisprendžiau susilaikyti nuo bet kokių daktaro samprotavimų santraukų ir necituoti jo teiginių minėta tema, kuri, jo žodžiais, „gana tikėtina susijusi su giliausiais dvilypės mūsų būties slėpiniais ir tarpinėmis jos grandimis“.

Radęs šį dokumentą su nerimu atsiverčiau korespondenciją, prieš daugelį metų paliktą daktaro Heselijaus ir jam informaciją pateikusios, kaip atrodo, nepaprastai protingos ir tiksliai faktus užfiksavusios asmenybės. Vis dėlto, dideliame savo apgailestavime, sužinojau, kad per tą laiką ji mirė.

Galbūt ji būtų nedaug ką pridūrusi prie tolesniuose puslapiuose išdėstyto, drįstu pareikšti, sąžiningo ir išsamaus savo Pasakojimo.



## VAIKIŠKAS IŠGĄSTIS

Mes, anaip tol ne didžiūnai, gyvenome vienoje Štirijos\* pilyje, arba *Schloss*. Toje pasaulio dalyje galima gyventi iš visai nedidelių lėšų. Aštuoni devyni šimtai per metus daro tikrus stebuklus. Su tokiomis įplaukomis tėvynėje turtingieji mus pavadintų skurdžiais. Mano tėvas anglas ir mano vardas angliškas, nors Anglijos niekada nemačiau. Bet čia, šiame nuošaliame, senove dvelkiančiame užkampyje, kur viskas tiesiog nuostabiai pigu, išties neįsivaizduoju, kad mūsų turimam patogumui ar net prabangai papildomai būtų reikėję šitokios daugybės pinigų.

Tėvas tarnavo Austrijoje ir, išėjęs į atsargą, iš pensijos ir gauto palikimo pigiai nusipirko šią feodalinę rezidenciją su nedidele valda aplinkui. Vargiai pamatysi vaizdingesnę ar nuošalesnę kampelį. Pilis iškilusi ant miško aukštumėlės. Senas siauras kelias eina pro pakeliamąjį tiltą, kuris mano laikais nė karto nebuvo pakeltas, ir gynybinį griovį, kuriame

\* Štirija – greičiausiai čia minima dalis buvusios Štirijos kunigaikštystės, dabar priklausanti Slovėnijai; Rytų Europos folklorinėje tradicijoje viena centrinių vietų, siejamų su vampyrais (visos išnašos Kathleen Costello-Sullivan, jeigu nenurodyta kitaip).

buvo įveista ešerių, plaukiojo pulkai gulbių ir plūduriavo baltos vandens lelijų flotilės.

Virš viso to iškilęs daugialangis *Schloss* fasadas su bokštais ir gotikine koplyčia.

Priešais pilies vartus atsiveria žavinga netaisyklingų apybraižų miško aikštelė, dešiniau kelias veda per riestą gotikinį tiltą stačiais nuolydžiais virš upelio, vingiuojančio miško ūksmėje.

Minėjau, kad tai labai nuošali vietovė. Spręskite patys, ar sakau tiesą. Pro holą duris žvelgiant į kelią, miškas, kuriame stovi mūsų pilis, driekiasi penkiolika mylių į dešinę ir vienuolika į kairę. Artimiausias gyvenamas kaimas įsikūręs kairiau maždaug už septynių jūsiškių anglišių mylių. Artimiausia sąsaja su istorija turinti gyvenama *Schloss*, priklausanti senajam generolui Špilsdorfui, nutolusi beveik dvidešimt mylių į dešinę.

Pasakiau „artimiausias gyvenamas kaimas“, nes vos už trijų mylių į vakarus, kitaip tariant, į generolo Špilsdorfo *Schloss* pusę, yra kaimo griuvėsiai su žavia bažnytele, dabar jau be stogo, kurios navoje trūnija išmirusios išdidžios Karnšteinių giminės antkapiai – kadaise šiai giminei priklausė tokia pat apleista pilis, pro miško tankmę žvelgianti į tylias bažnytkaimio liekanas.

Dėl ko ištuštėjo ši įspūdinga melancholiška vietovė, byloja legenda, kurią papasakosiu vėliau.

Turiu pasakyti, kad mūsų pilies gyventojų labai nedaug. Neskaičiuoju tarnų ar įnamių, įsikūrusių *Schloss* priestatuose. Nustebsite – pilyje gyveno mano tėvas, geriausias žmogus pasaulyje, bet vis labiau senstantis, ir aš – pasakojamu

metu man buvo tik devyniolika. Nuo tada praėjo aštuoneri metai. Mes su tėvu ir buvome pilies savininkų šeima. Mano motina, Štirijos dama, mirė, kai buvau dar kūdikis, bet turėjau geraširdę guvernantę, kuri buvo su manimi, galima sakyti, nuo pat kūdikystės. Nepamenu laiko, kai man nebūtų pažįstamas mielo tuklaus jos veido paveikslas. Tai buvo iš Berno kilusi madam Perodon – jos globa ir gera širdis iš dalies man atsvėrė motinos, kurios net neprisimenu, netektį. Madam Perodon buvo trečioji prie mūsų vakarienės stalo. Ketvirtoji – madmuazelė de Lafonten, kurią jūs Anglijoje, regis, vadintumėte paskutine guvernante. Ji kalbėjo prancūziškai ir vokiškai, madam Perodon – prancūzų ir darkyta anglų kalba, o mes su tėvu prisidėdavome prie pašnekesių anglų kalba, kuria, iš dalies stengdamiesi jos nepamiršti, iš dalies dėl patriotinių paskatų, tarpusavyje kalbėjomės kasdien. Išeidavo tikras Babelis, iš kurio juokdavosi prašalaičiai ir kurio nė nesistengsiu atkurti šiame pasakojime. Dar buvo dvejetas trejetas jaunų damų, labai panašaus į mano amžiaus – jos retkarčiais ilgiau ar trumpiau pas mus paviešėdavo, o aš savo ruožtu leisdavausi į viešnagę pas kurią nors iš jų.

Tai buvo nuolatinė mūsų draugija, bet, žinoma, kartais netyčia mus aplankydavo kas nors iš „kaimynų“, gyvenančių vos penkių ar šešių lygų atstumu. Vis dėlto, patikėkite, mano gyvenimas buvo gana vienišas.

Guvernantės mane uoliai kontroliavo – tokios išminingos asmenybės, kaip galite numanyti, taip ir turėjo ugdyti gerokai išlepintą mergaitę, kuriai vienintelis gimdytojas beveik visada leisdavo elgtis savo nuožiūra.

Vienas ankstyviausių mano prisiminimų buvo pirmas baisų įspūdį palikęs įvykis, iš tikro neišdilęs iš atminties. Kas nors pasakytų – toks nereikšmingas, kad nevertėtų jo nė minėti. Vis dėlto netrukus suprasite, kodėl apie jį kalbu. Vaikų kambarys, kaip jis buvo vadinamas, nors priklausė man vienai, buvo didžiulė patalpa viršutiniame pilies aukšte po stačiašlaičiu ąžuoliniu stogu. Man tada buvo tikrai ne daugiau kaip šešeri metai: vieną naktį pabudusi ir apsidairiusi po kambarį niekaip neįžiūrėjau vaikų kambarinės. Nebuvo ir auklės – pamaniau, kad likau viena pati. Neišsigandau, nes buvau vienas iš tų laimingų vaikų, kuriuos suaugusieji stropiai saugo nuo pasakų apie vaiduoklius, padavimų ir kitokių pramanų, kurių prisiklausęs kiši galvą po antklode, vos staiga girgžteli durys ar sumirga gęstanti žvakė ir lovos stulpelio šešėlis ant sienos šokteli arčiau veido. Supykau ir įsižeidžiau pasijutusi, kaip man pasirodė, apleista, ėmiau šniurkščioti ir jau ruošiausi užbliauti visa gerkle, tik staiga, savo nuostabai, išvydau rimtą, bet labai gražų veidą, žvelgiantį į mane nuo lovos krašto. Veidas buvo jaunos moters – ji buvo atsiklaupusi ir pakišusi rankas po antklode. Pažvelgiau su sakytum malonia nuostaba ir lioviausi verkšlenusi. Ji mane paglostė, atsigulė į lovą šalimais ir šypsodama prisitraukė mane arčiau; akimirksniu palaimingai nurimau ir vėl užmigau. Pabudau nuo jausmo, tarsi man į krūtinę būtų giliai įsmigusios iškart dvi adatos, ir garsiai pravirkau. Nepažįstamoji dama, įsisegusi į mane akimis, atšlijo, tada nušliuozė ant grindų ir, kaip pamaniau, pasislėpė po lova.

Dabar pirmąkart išsigandau ir suklykiau iš visų jėgų. Subėgo, kas tik galėjo – auklė, vaikų kambarinė, ekonomė,

bet išklausiusios mano pasakojimą pažiūrėjo pro pirštus ir tuo tarpu ramino mane kaip išmanė. Tačiau, nors buvau vaikas, pastebėjau, kad jų veidai išbalę ir neįprastai išsigandę – mačiau, kaip moterys pažiūrėjo po lova, apsidairė po kambarį, o ekonomė sukuždėjo auklei:

– Pačiupinėkite patalus lovoje – kažkas čia *tikrai* gulėjo, ir tikrai ne jūs; išgulėta vieta dar neataušusi.

Pamenu, kaip mane glamonėjo kambarinė ir visos trys apžiūrėjo man krūtinę, kur, kaip sakiau, pajutau dūrį: jos pareiškė, esą nėra jokių regimų žymių, kad kas nors tokio man būtų atsitikę.

Ekonomė ir dvi kitos tarnaitės, atsakingos už vaikų kambarį, liko sėdėti per naktį, ir nuo tada kas nors iš tarnų būtinai sėdėdavo vaikų kambaryje, kol man suėjo maždaug keturiolika.

Po šio įvykio ilgam laikui smarkiai įsibauginau. Buvo iškviestas daktaras – blyškaus veido senyvas vyriškis. Puičiai prisimenu pailgą, niūrų, kiek rauplėtą jo veidą, kaštoninį peruką. Jis ilgokai ateidavo pas mane kas antrą dieną ir duodavo vaistų, kurių aš, žinoma, neapkenčiau.

Rytą po to pasivaidenimo manęs nepaleido siaubas, net dienos šviesoje nė minutės neišbūdavau viena.

Pamenu, kaip atėjęs tėvas atsistojo prie lovos ir bandė linksmai mane kalbinti, kaip uždavė auklei daugybę klausimų ir nuoširdžiai kvatojo iš vieno atsakymo; paplekšnojo man petį, pabučiavo ir pasakė, kad nesibaiminčiau, esą tai tebuvo sapnas ir nieko bloga man neatsitiks.

Tačiau tai manęs nenuramino, kadangi žinojau: tos keistos moters apsilankymas nebuvo sapnas, todėl *baisiai* ir išgąsdino.